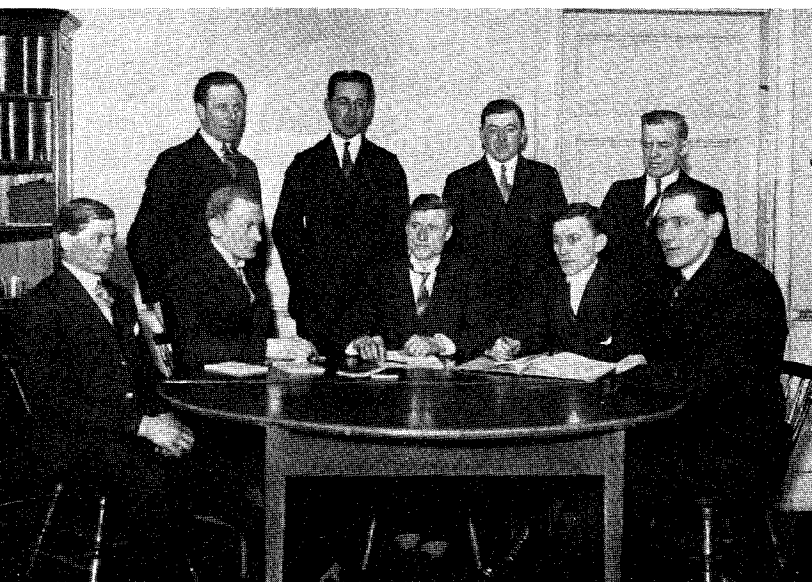

Gamla "Folkans" i sina bästa dagar.

Klubbstyrelsen. 1927 stående fr. v. Henrik Bengtsson, Herbert Bergschöld, Karl Thörngren, Nils Box. Sittande fr. v. John Dahlgvist, Gustav Gehlin, Georg Boox, Karl Berlin och Gustav Möller.

Nedan ser vi aktörerna i August Blanches komedi 1927-28. Den gavs på Folkans scen och den vackra scenbilden gjordes av Josef Ekberg och Carl Pettersson. Fr. v. stående, Thyra Larsson-Steen, Josef Ekberg, Gustav Lorang, Carl Pettersson, Oscar Severin, Lilly Fredblad, Gustav Möller, sittande fr. v. Herbert Bergschöld, Astrid Mattsman, Sven Jonasson, Georg Boox, Anna Danielsson-Hellqvist och Axel Undén.

I majnumret av Gustavsbergaren 1943 skrev dåvarande kassören i Gustavsbergs Klubb, Gustav Gehlin, följande om Klubbens historia:

Vilket år Klubben i Gustavsberg bildades, kan ej med säkerhet fastställas. Under de första verksamhetsåren fördes troligen varken protokoll eller kassabok. Men i kassaboken för år 1862 finns en anteckning från åren 1860 och 1861 angående biblioteket. Med stöd av denna uppgift anses därför 1860 vara begynnelseåret. Från åren 1862-77 finns några korta protokoll. Men från åren 1877-89 finns inga sådana handlingar kvar. Då hade Klubben sin "mörka tid".

Initiativtagare till Klubben var bruksägare Samuel Godenius, vilken även upplät lokaler i det vid denna tid nybyggda värdshuset. Detta bar f. ö. då namnet Gustavsbergs klubbhus. Föreningens syfte uttrycktes så: "till medlemmarnas och samhällets nöje och trevnad". Det är samma program, som Klubben än i dag vill förverkliga.

Medlemsantalet växte stadigt. År 1867 hade Klubben 120 medlemmar (80 män och 40 kvinnor).

Efter förmåga främjades kulturarbetet i samhället. Ett litet bibliotek fanns. Men bokintresset tycks inte ha varit särdeles stort. Däremot stod tidningsläsandet högt i kurs. Klubben tillhandahöll ej mindre än 5 tidningar: Dagens Nyheter, Fäderneslandet, Söndagsnisse, Arbetaren och Familjevänner.

Sista lördagen i varje månad anordnades dans mellan 7-11 på kvällen. Då trädde en brokig skara dansen. Efter slutat dagsverk var det inte tid att först gå hem för att "gå bort kläda sig". Från arbetet gick man direkt som man var. Hemstickade tröjor och storstövlar minskade inte trevnaden. Blev det för tungt att dansa i stövlar, sparkade man av sig dessa och fortsatte i strumplåsten. Men man fick ändå inte uppföra sig hur som helst. "Om någon visar sig full eller ej iakttagert ett hyfsat uppträdande, åligger det ordningsmannen att omedelbart honom ur salen leda." Baler brukade anordnas ett par gånger årligen.

År 1876 flyttade Klubben sina sammanträden och sitt tidningsläsande till en av madam T. i Grindstugatan hyrd sal. Men nu blev klubbarbetet kottaribetonat. Detta betydde stagnation.

Teaterföreställningar omhulldades mycket. Dessa föreställningar blev åtminstone under vissa tider samhällets mest omtyckta och uppskattade nöjen. Under 1864 gavs 20 föreställningar. År 1866 inköptes attiraljer för 1300 Rd. Ordförande, disp. R Küsel, undrade då, om sådana dyra tillställningar voro lämpliga i fortsättningen, då Klubbens nettobehållning år 1864 endast blev 158 Rd. och 67 öre.

Under 70-talet tycks det övervägande intresset ha varit schackspel. Teaterintresset hade sjunkit dithän, att teatertillhörigheterna gick under klubbans 1873. I februari 1871 hölls den första turneringen i schackspel, ord-

nad av verkmästare G Barlow. Löjtnant Odelberg hade skänkt 10 Rd. som första pris.

Klubben hade dock ingen glanstid i övrigt. Men brukspatron W Odelberg sökte hjälpa upp verksamheten igen. Han upplät därför den nuvarande klubbparken och lät där uppföra ett verkligt klubbhus, som invigdes i december 1889. Detta innebar ett stort uppsving för verksamheten med nya arbetsformer och goda uppslag.

Då som nu anordnades konserter, soaréer, friluftsteater, basarer o. s. v. Biblioteket blev iordningställt. Brukspatron W Odelberg bidrog frikostigt till dess verksamhet. Slutligen uppgick boksamlingen till omkring 1 000 volymer.

Den 4 april 1910 övertog hovjägmästare Victor Odelberg ordförandeklubban. Därmed inleddes en verklig glanstid för Klubben. Man utvidgade lokalerna och fick en god scen. Samhället hade ock goda förmågor, som beredvilligt arbetade för att få igång goda teaterföreställningar igen. I Josef Ekbergs kloka regi framfördes också under en rad av år goda pjäser för en talrik och tacksam publik.

Redan 1913 fick Klubben ett enkelt filmmaskineri, vilket givetvis sedan fått lämna rum för en modernare apparatur.

Klubbens önskan är alltjämt att kunna bereda goda och underhållande program åt samhällets medlemmar.

Nuvarande ordf. är H Bergschöld, sekr. B Hellberg och kassör G Gehlin.

Skrivet våren 1943 av
Gustav Gehlin

Med anledning av att Folkparkens dansbana brann ner den 15.2 1974, skrev Herbert Bergschöld ner följande anteckningar och data:

En gammal, infödd gustavsbergare har berättat för mig att i äldre tider dansades det på midsommaraftonen på berget mellan Thyra Lundgrens f. d. ateljé och TEC och i mitten av 1800-talets senare hälft skänkte Gustavsbergs Fabriker virke till en mindre dansbana. Den bestod av lösa luckor, som lades ut på syllar och flyttades till den ännu i dag bevarade Skyttepaviljongen.

År 1887 upplät fabriken ett område som fick namnet Klubbparken. Parkområdet började ungefär vid transformatorhuset vid Domus, fortsatte mot värmdövägen, följde nämnda väg förbi Baptistkapellet upp mot Misionshusets norra gavel, vidare mot Kråkbergets brantaste del – i fortsättningen utgjorde Putten (Ekvallen) och ån från Grundmarn (Domusparkeringen) en naturlig gräns för Parkområdet.

Klubbstyrelsen beslutade 1928 att hemställa till fabriksledningen att få anlägga en ny dansbana med tak över. Den gamla var totalt upprutten och gick ej att reparera. Styrelsens hemställan beviljades på villkor att Klubben själv stod för kostnaderna.

Gröna Lunds arkitekt, Rutskog, anmodades att utföra ritningar till en ny dansbana, som efter godkännande

Den här bilden kan dateras kring 1920. Hilding Engströmer som är född 1909 står längst fram i bästa sjömanskostymen.

lämnades ut för entreprenadräkning. Byggmästare Gustav Bengtsson, Lagnö, blev godkänd av styrelsen som entreprenör och byggnationen påbörjades 1929. Den var färdig att tagas i bruk sommaren 1930. Bengtsson som var en religiös man blev anmodad av sin församling att göra avbön för detta arbete i nöjets tjänst. Om han också gjorde detta är inte känt.

Under årens lopp har många orkestrar varit engagerade, bland de mera kända kan nämnas Sigurd Ågrens och Sture Anderssons. Under musikpauserna uppträdde mer eller mindre kända förmågor som Bertil Bondesson (son till den kände bondkomikern August Bondesson), Artur Rolén, Kalle Nämndeman, Starke Arvid, Roslagsbjörn, Elof Ahrle m. fl.

Klubben anordnade danstillställningar fram till 1949 då hela rörelsen efter påtryckningar från flera organisationer i samhället överläts till Folkparksstyrelsen.

Till detta kan läggas att Harald Persvret har letat i gamla protokoll och funnit att en dansbana fanns i Klubbparken före 1890. Nästa dansbana kom till 1907. Då väcktes, också enligt protokoll, den tredje juni, en fråga om en nybyggnad av en dansbana eftersom den gamla var i ett "bedrövligt skick". Redan den femte juni hade Wilhelm Odelberg gett sitt tillstånd och bygget kunde sättas igång. Och det gick undan – till midsommar samma år invigdes dansbanan och det var den, som i sin tur sedan ersattes 1930.

Bilden nedan från 1928 visar majstångsresningen till midsommar, man ser bland andra Georg Boox, Nils Box, Henrik Bengtsson, John Dahlqvist, Gustav Möller, Karl Berlin, Herbert Bergschöld.

